

Измервания в електрониката

Модул 9: Импедансни анализатори и анализатори на вериги

Съдържание

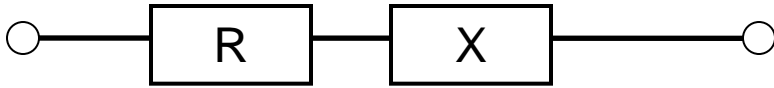
- **Пасивни двуполюсници**
- **Особености при измерване на импеданс**
- **Методи за измерване на импеданс**
- **Анализатори на вериги**

Пасивни двуполюсници

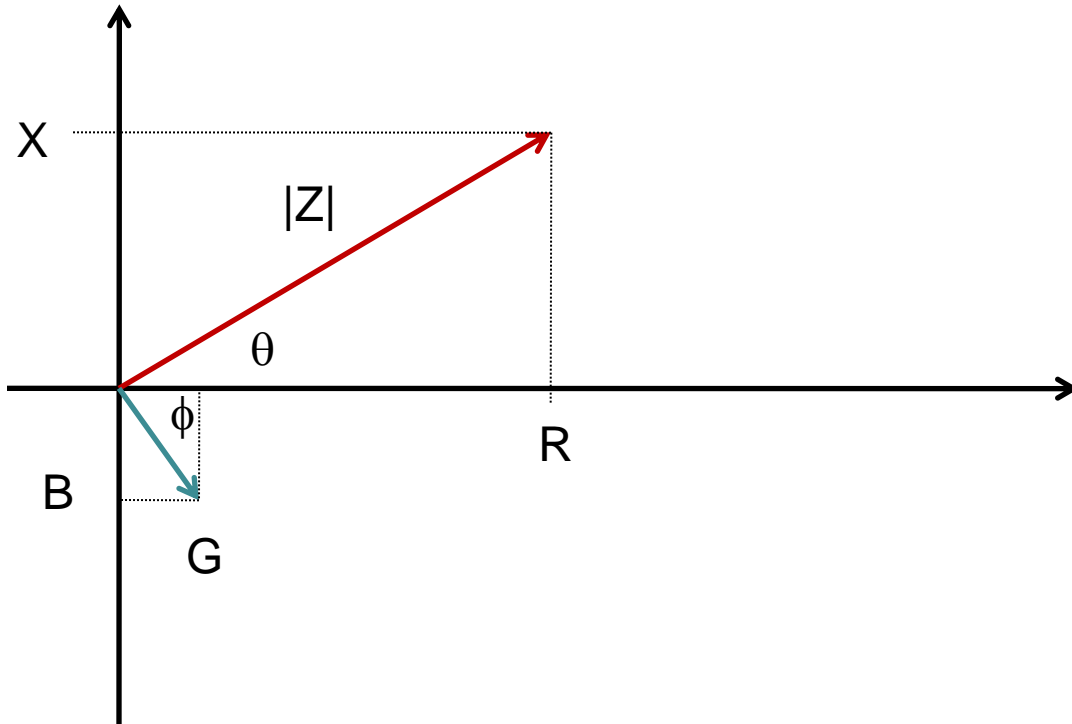
- Импедансът е физична величина, въведена в анализа на линейни електрически вериги при синусоидален ток. Импедансът е обобщение на електрическото съпротивление, включващ всички загуби от активни, индуктивни и капацитивни съставки във веригите. За разлика от активното електрическо съпротивление, импедансът се представя като комплексно число.

Пасивни двуполюсници

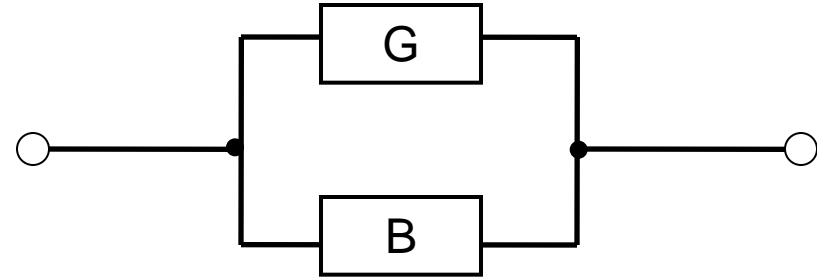
Импеданс

$$Z = R + jX = |Z| e^{j\theta} \quad |Z| = \sqrt{R^2 + X^2} \quad \theta = \operatorname{arctg} \frac{X}{R}$$

Адмитанс

$$Y = G + jB = |Y| e^{j\phi}$$

$$|Y| = \sqrt{G^2 + B^2}$$

$$\phi = \operatorname{arctg} \frac{B}{G}$$

Пасивни двуполюсници

Индуктивност

Импеданс (Impedance)

$$Z = R + j\omega L_s = R + jX_L$$

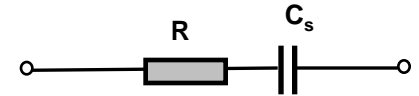
Качествен фактор
(Quality Factor)

$$Q = \frac{X_L}{R} = \frac{\omega L_s}{R}$$

Загуби
(Dissipation Factor)

$$D = \frac{1}{Q}$$

Капацитивност

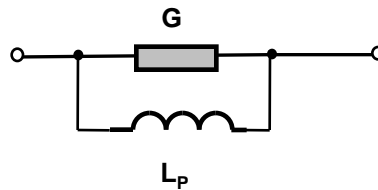
$$Z = R + \frac{1}{j\omega C_s} = R - jX_C$$

$$Q = \frac{X_C}{R} = \frac{1}{\omega C_s R}$$

$$D = \omega C_s R$$

Пасивни двуполюсници

Индуктивност

Адмитанс (Admittance)

$$Y = G + \frac{1}{j\omega L_p} = G - jB_L$$

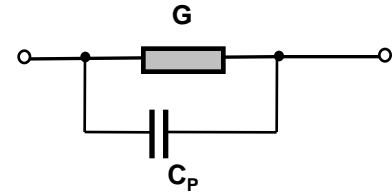
Качествен фактор
(Quality Factor)

$$Q = \frac{B_L}{G} = \frac{1}{\omega L_p G} = \frac{R_p}{\omega L_p}$$

Загуби
(Dissipation Factor)

$$D = \frac{1}{Q} = \omega L_p G$$

Капацитивност

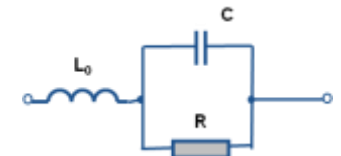
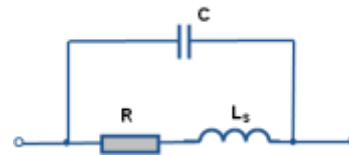
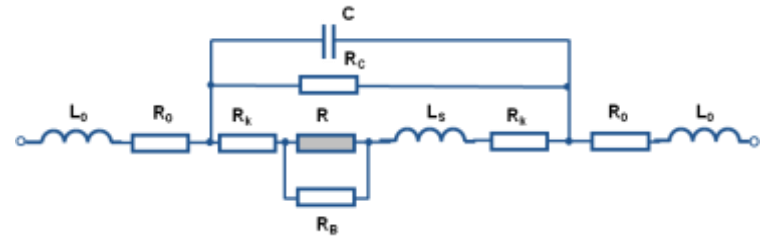

$$Y = G + j\omega C_p = G + jB_C$$

$$Q = \frac{B_C}{G} = \omega C_p R_p$$

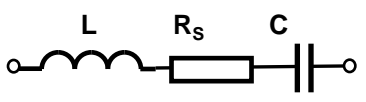
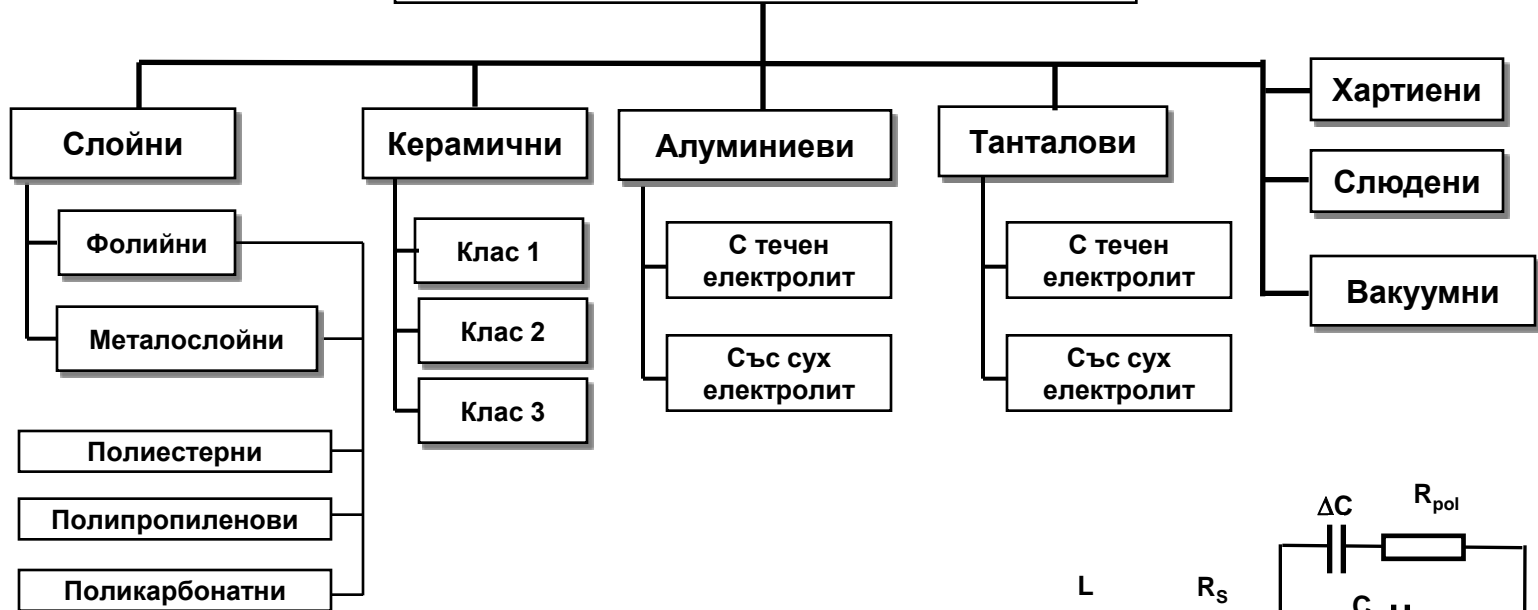
$$D = \frac{1}{\omega C_p R_p}$$

Пасивни двуполусници

Пасивни двуполусници

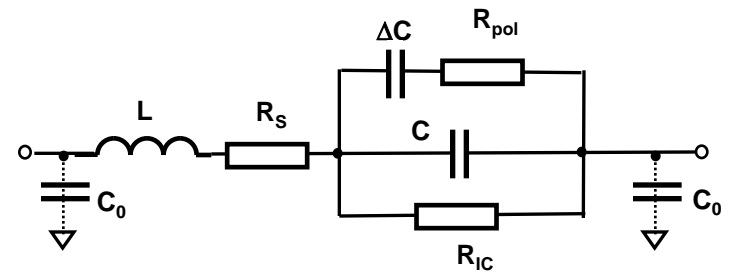
Кондензатори с постоянен капацитет

Еквивалентна схема

$$Z = R_s + j \left(\omega L - \frac{1}{\omega C} \right)$$

$$f_0 = \frac{1}{2\pi\sqrt{LC}}$$

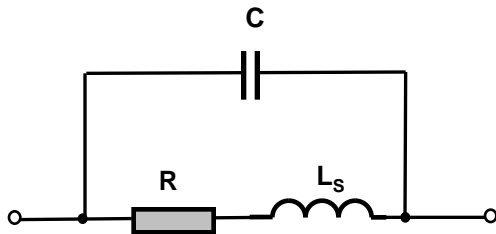

Пълна еквивалентна схема

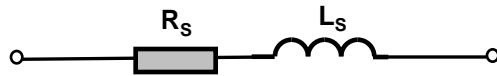

Пасивни двуполусници

Бобини

Еквивалентна схема

Последователна еквивалентна
схема за променлив ток

$$Z = R_s + j\omega L_s$$

$$|Z| = \sqrt{R_s^2 + (\omega L_s)^2}$$

$$Q = \frac{1}{\operatorname{tg}\delta} = \frac{\omega L_s}{R_s}$$

$$\varphi = \operatorname{arctg} \frac{\omega L_s}{R_s}$$

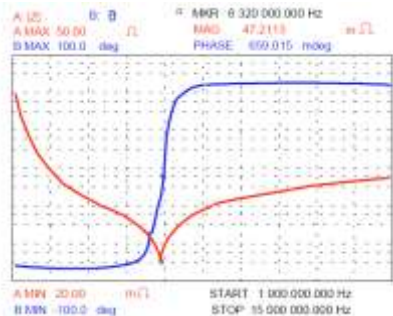
Особености при измерване на импеданс

Причини за несъответствията при измерването на пасивни двуполусници

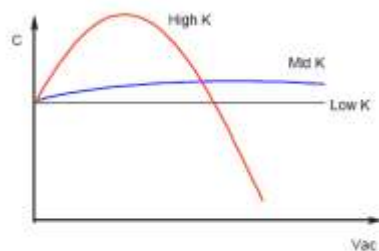
- Условия на измерването
- Идеална, реална и измерена стойност
- Грешки от измерването
- Избрана еквивалентна схема

Особености при измерване на импеданс

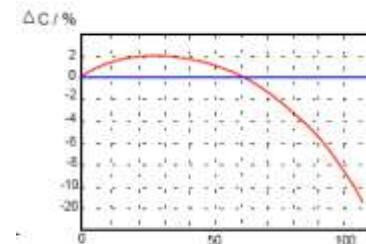
Условия на измерването

➤ Честота на стимулиращия сигнал

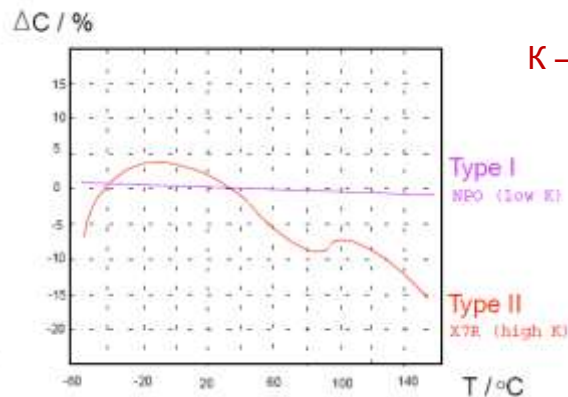

➤ Ниво на стимулиращия сигнал

➤ Постояннотоково ниво (ток или напрежение)

➤ Условия на околната среда (температура, относителна влажност)

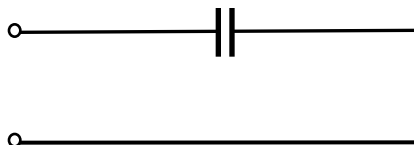
K – диелектрична константа

➤ Старееене

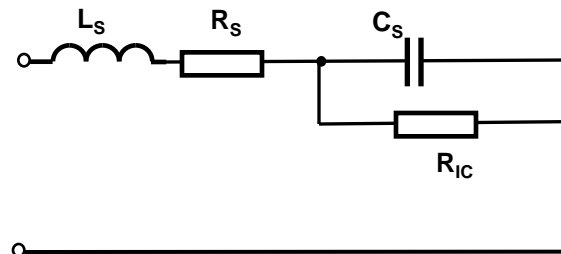
Особености при измерване на импеданс

Идеална, реална и измерена стойност

Идеална

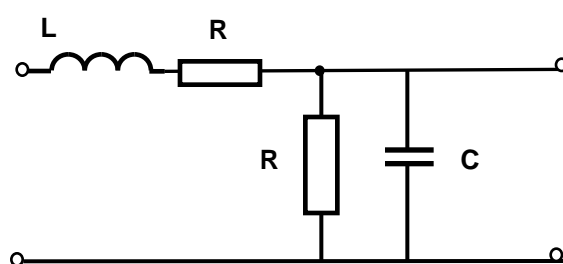

Реална

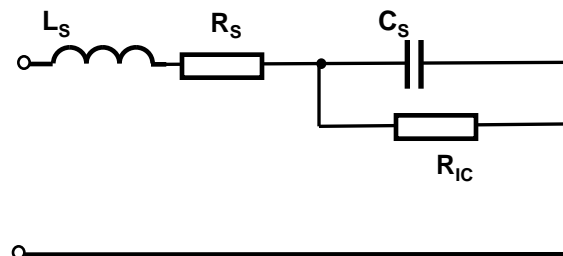

Измерена

Грешка на уреда

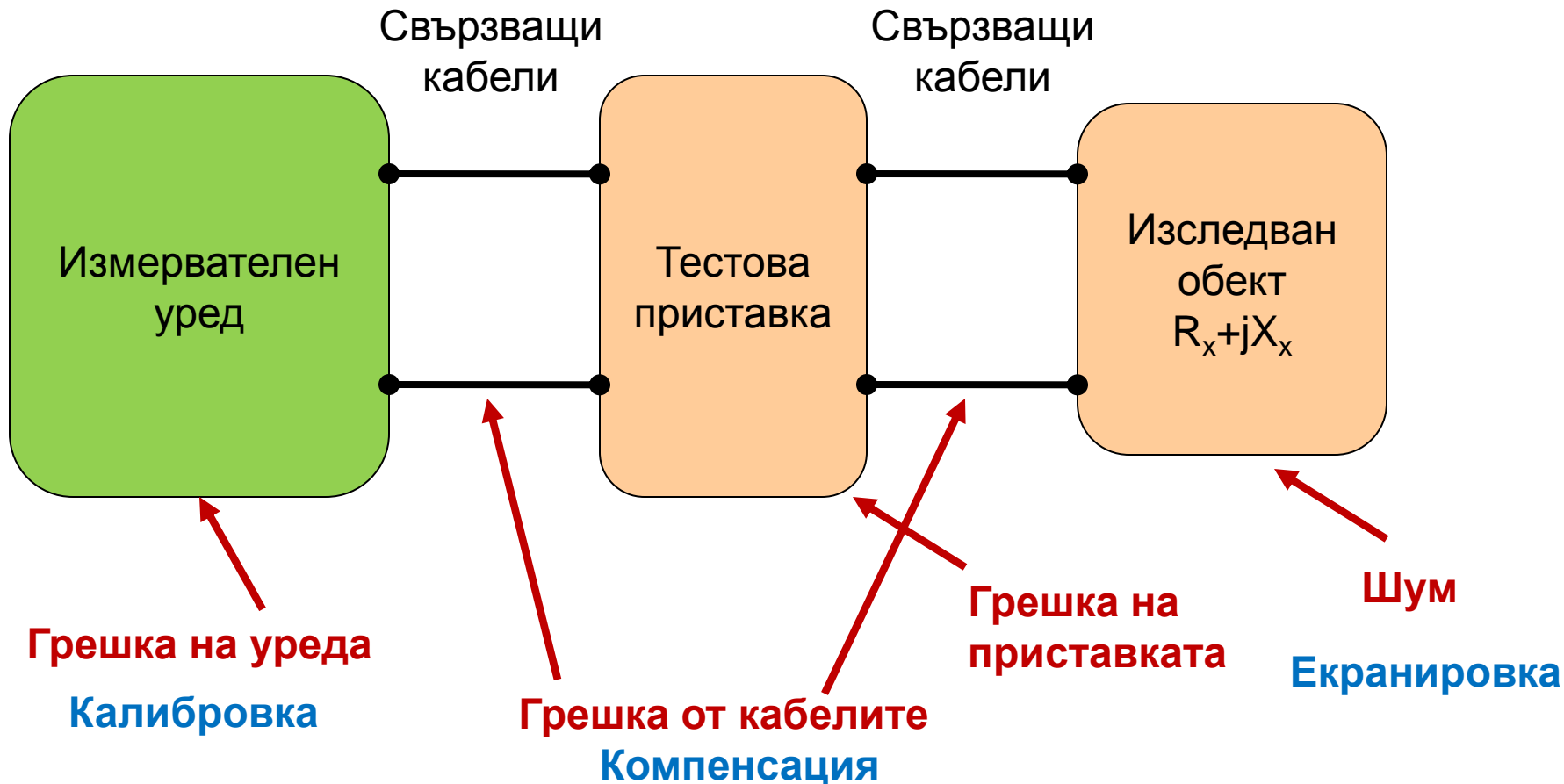

Свързващи проводници

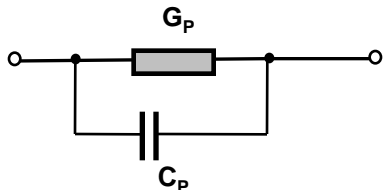
Особености при измерване на импеданс

Грешки от измерването

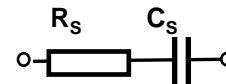

Особености при измерване на импеданс

Избрана еквивалентна схема

Паралелна
еквивалентна
схема

Последователна
еквивалентна
схема

$$R_S = R_P \frac{D^2}{1 + D^2}$$

$$C_S = C_P(1 + D^2) = C_P \left(1 + \frac{1}{Q^2}\right)$$

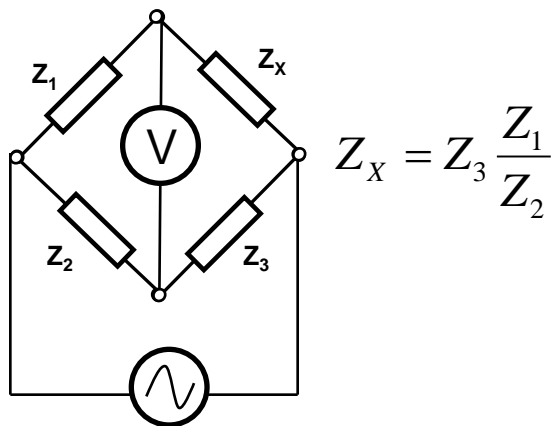
$$\begin{aligned} Q &\rightarrow \infty \\ D &\rightarrow 0 \end{aligned} \quad C_S \approx C_P$$

$$R_P = R_S \left(1 + \frac{1}{D^2}\right)$$

$$C_P = C_S \frac{1}{1 + D^2}$$

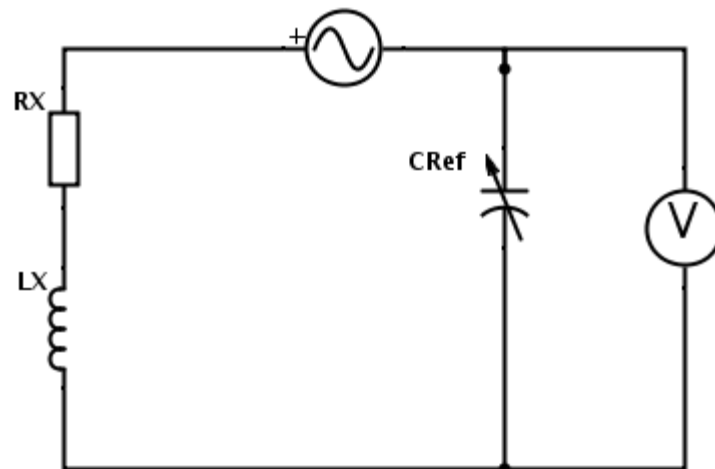
Методи за измерване на импеданс

Мостов метод (Bridge method)

- Използва се комбинация от еталонни R, L, C
- DC до 300 MHz, 0,1% грешка;
- Относително евтин
- Ръчно настройваем

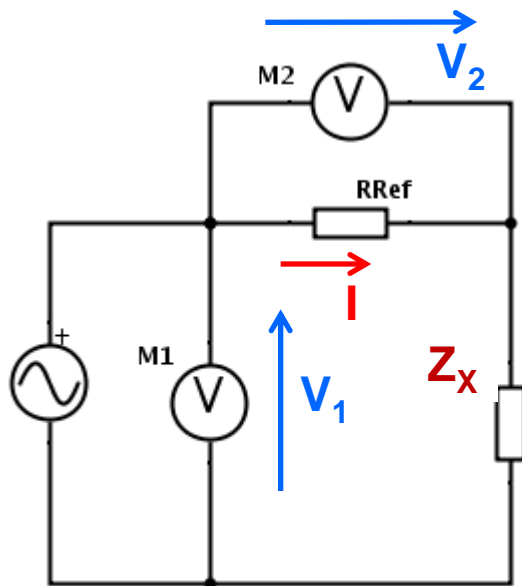
Резонансен метод (Resonant method)

- Използва се комбинация от променливи C
- 10 kHz до 70 MHz,
- За двуполюсници с висок Q.
- Относително евтин
- Ръчно настройваем

Методи за измерване на импеданс

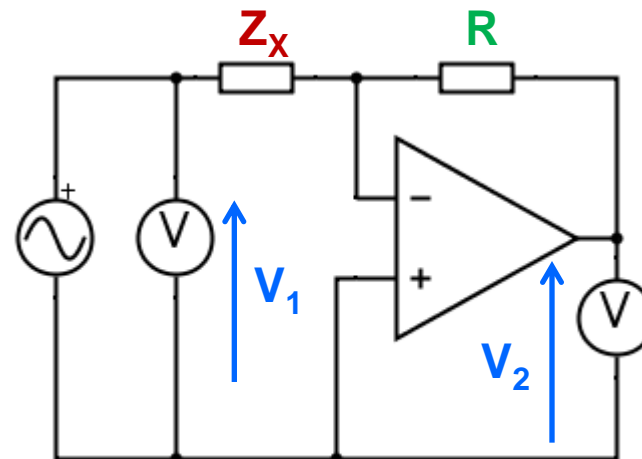
Волт – амперметричен метод (I-V method)

- Относително евтин
- 10 kHz до 100 MHz,
- Позволява измерване на замасени двуполюсници

$$Z_X = \frac{V_1}{I} = \frac{V_1}{V_2} R_{Ref}$$

Активен преобразувател

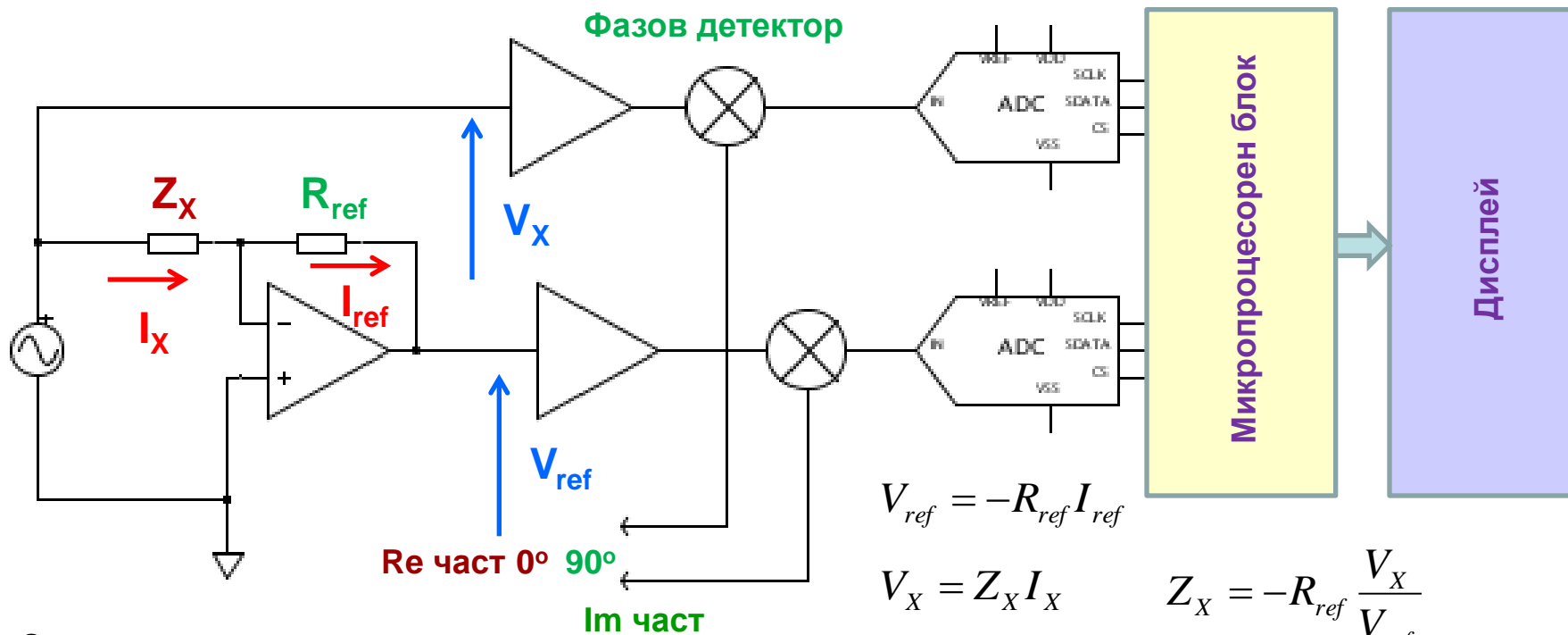

$$Z_X = -\frac{V_1}{V_2} R$$

Методи за измерване на импеданс

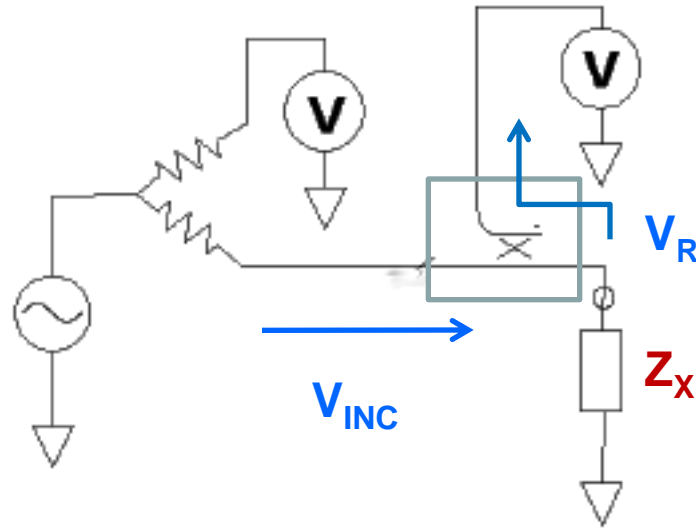
Автобалансиран мост (Auto balancing bridge method)

- Относително евтин
- 10 kHz до 100 MHz,
- Позволява измерване на замасени двуполюсници

Методи за измерване на импеданс

Метод на анализатор на вериги (Network analysis method)

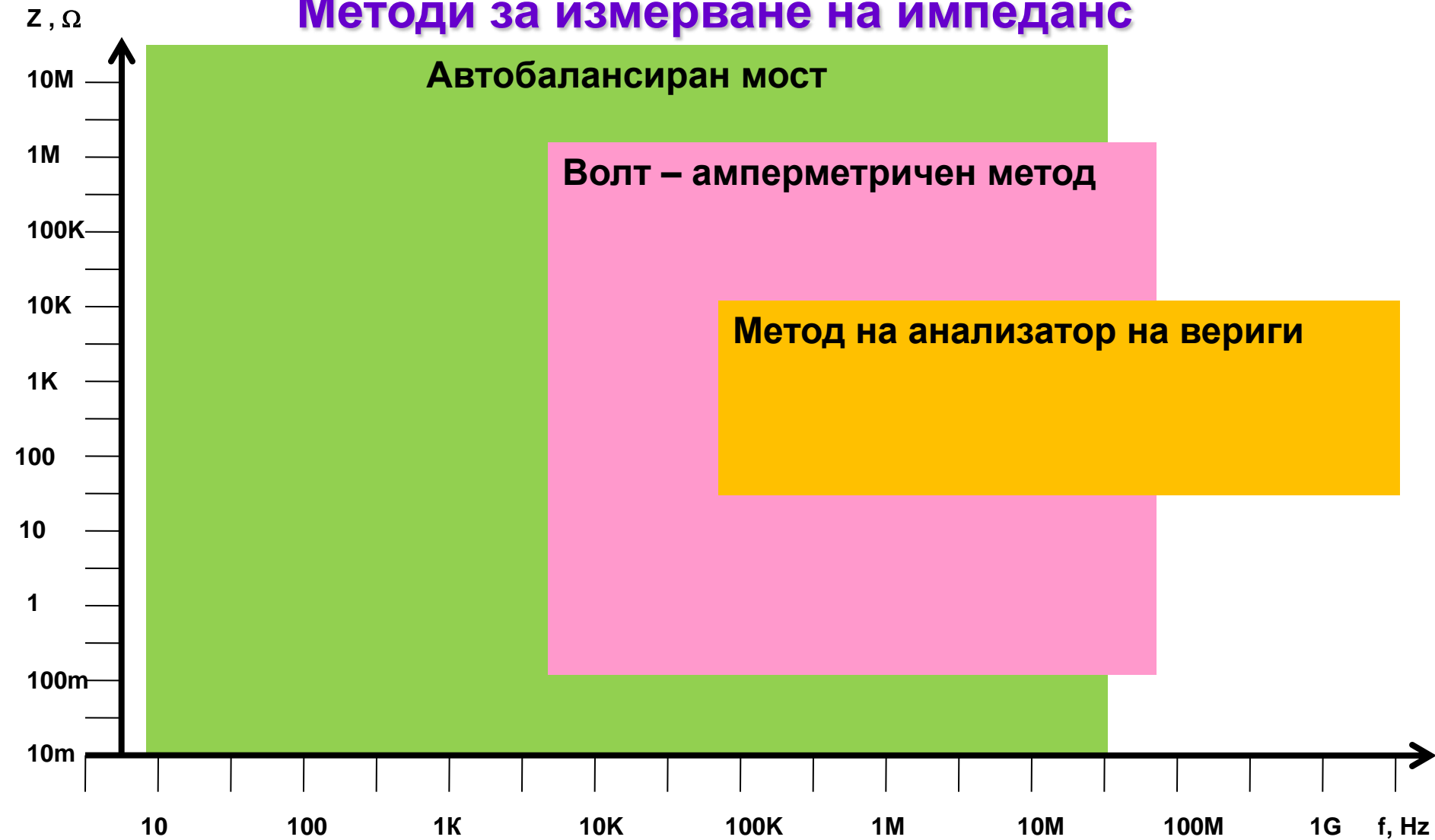
Коефициент на отражение

$$\Gamma = \frac{V_R}{V_{INC}} = \frac{Z_X - Z_0}{Z_X + Z_0}$$

$$Z_X = Z_0 \frac{V_R + V_{INC}}{V_{INC} - V_R}$$

- Относително скъп
- 100 kHz до 10 GHz
- Лоша точност
- Изисква калибровка преди работа

Методи за измерване на импеданс

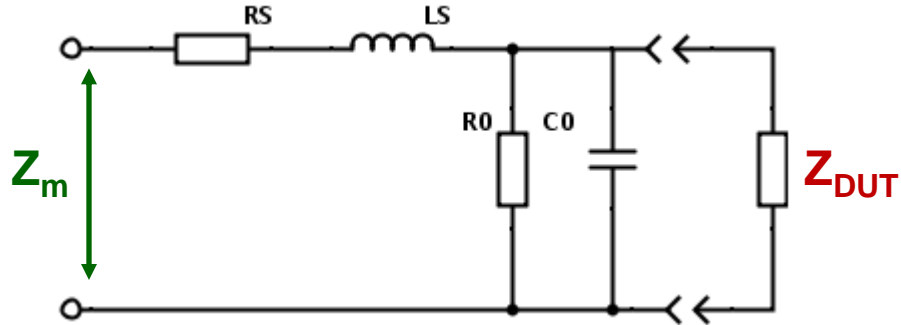
Методи за измерване на импеданс

Критерии за избор на метод за измерване

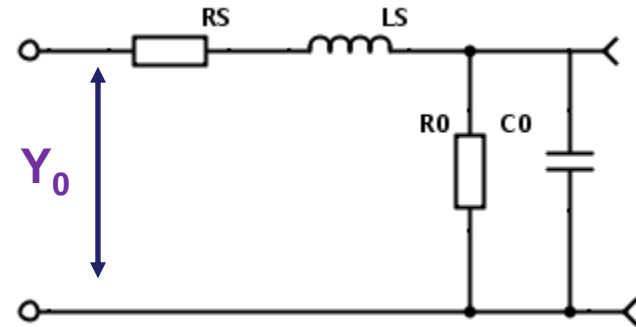
- Честотен обхват (Frequency)
- Импеданс на тествания обект
- Изисквания към точността на измерване
- Ниво на постоянното и амплитуда на променливото напрежение
- Измервани параметри
- Физически размери на изследваният обект

Методи за измерване на импеданс

Компенсация на тестовата приставка

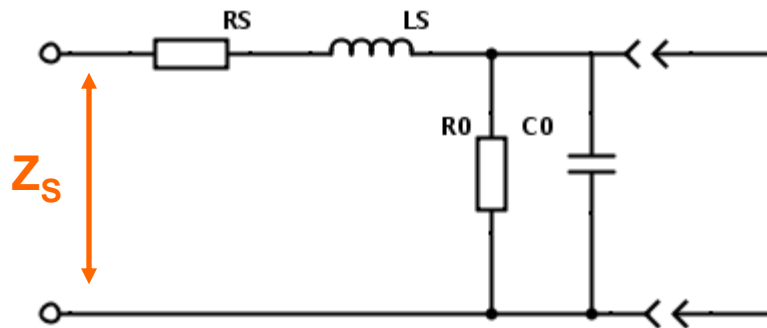

Импеданс Z_S и Адмитанс Y_0

Измерване при отворена верига

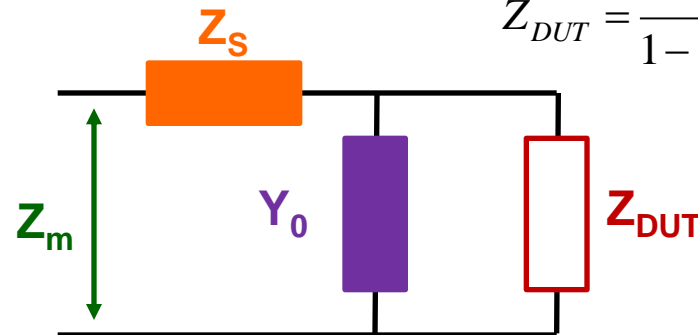
$$Y_0 = G_0 + j\omega C_0 \quad G_0 = \frac{1}{R_0}$$

Измерване при късо съединение

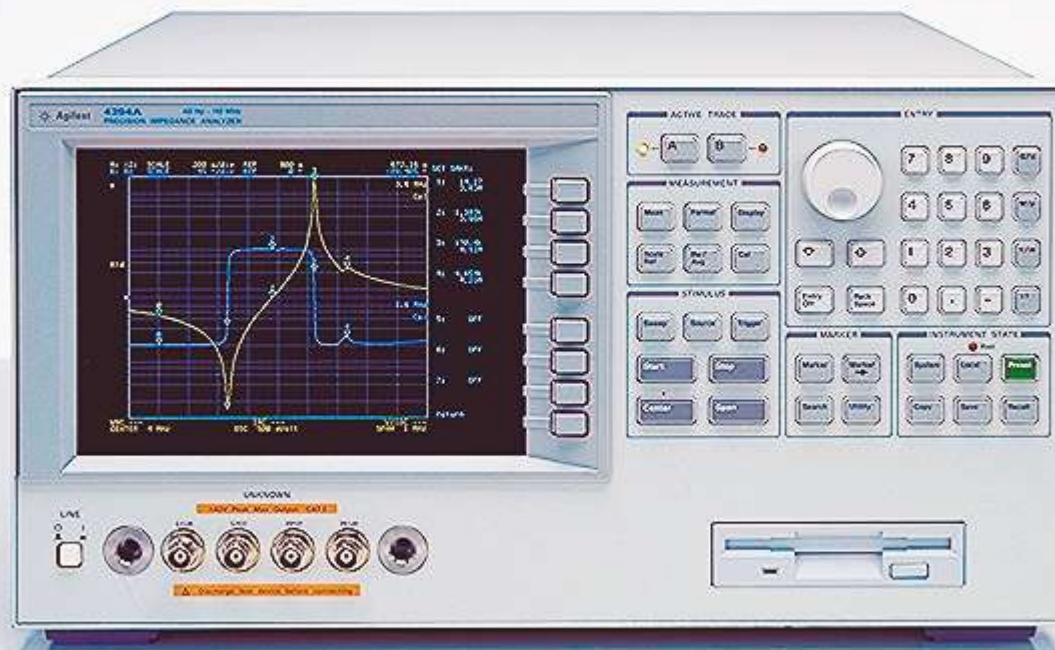
$$Z_S = R_S + j\omega L_S$$

$$Z_{DUT} = \frac{Z_m - Z_S}{1 - (Z_m - Z_S)Y_0}$$

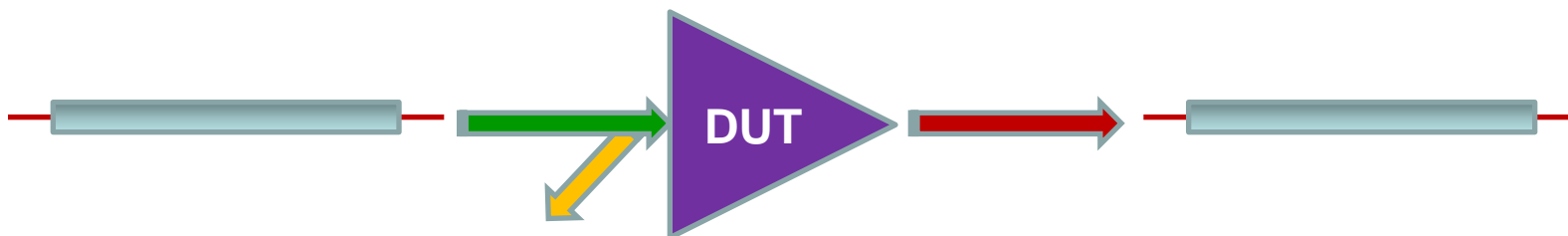
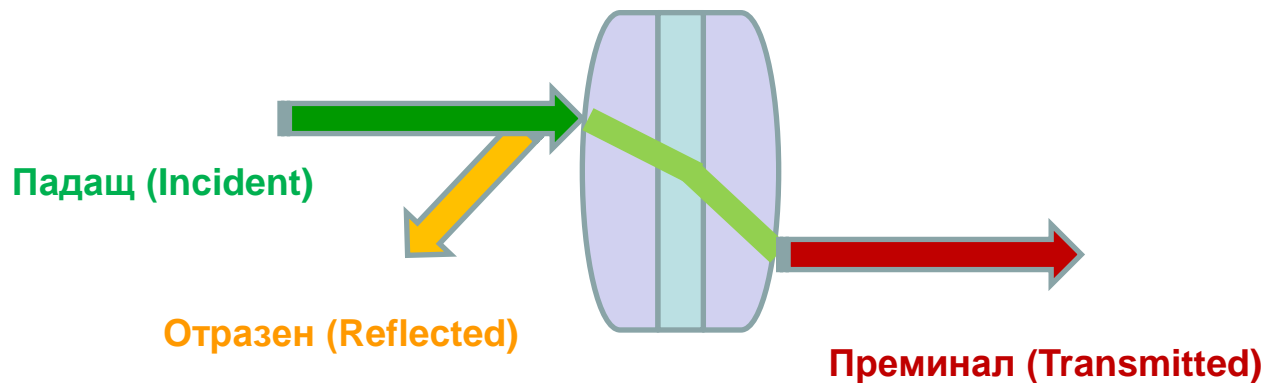
Импедансни анализатори

Agilent 4294A

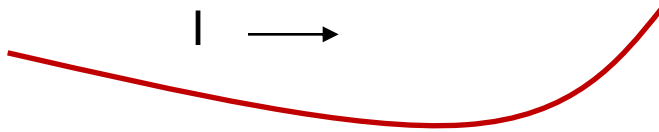

Анализатори на вериги

Аналогия между високочестотен сигнал и светлинен сигнал

Анализатори на вериги

Ниски честоти

- Дължината на вълната е много по-голяма от дължината на проводника
- Пренасянето на енергията е лесно
- Стойността на тока и напрежението не зависи от позицията в проводника

Честота	Дължина на вълната
60 Hz	5000 km
10 MHz	30 m
1 GHz	30 cm
40 GHz	7,5 mm
100 GHz	3mm

Високи честоти

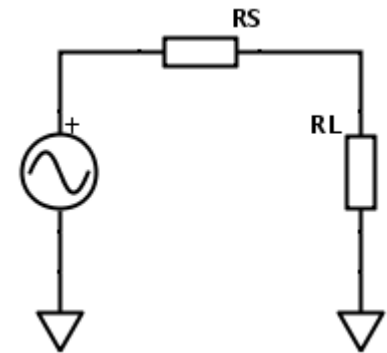
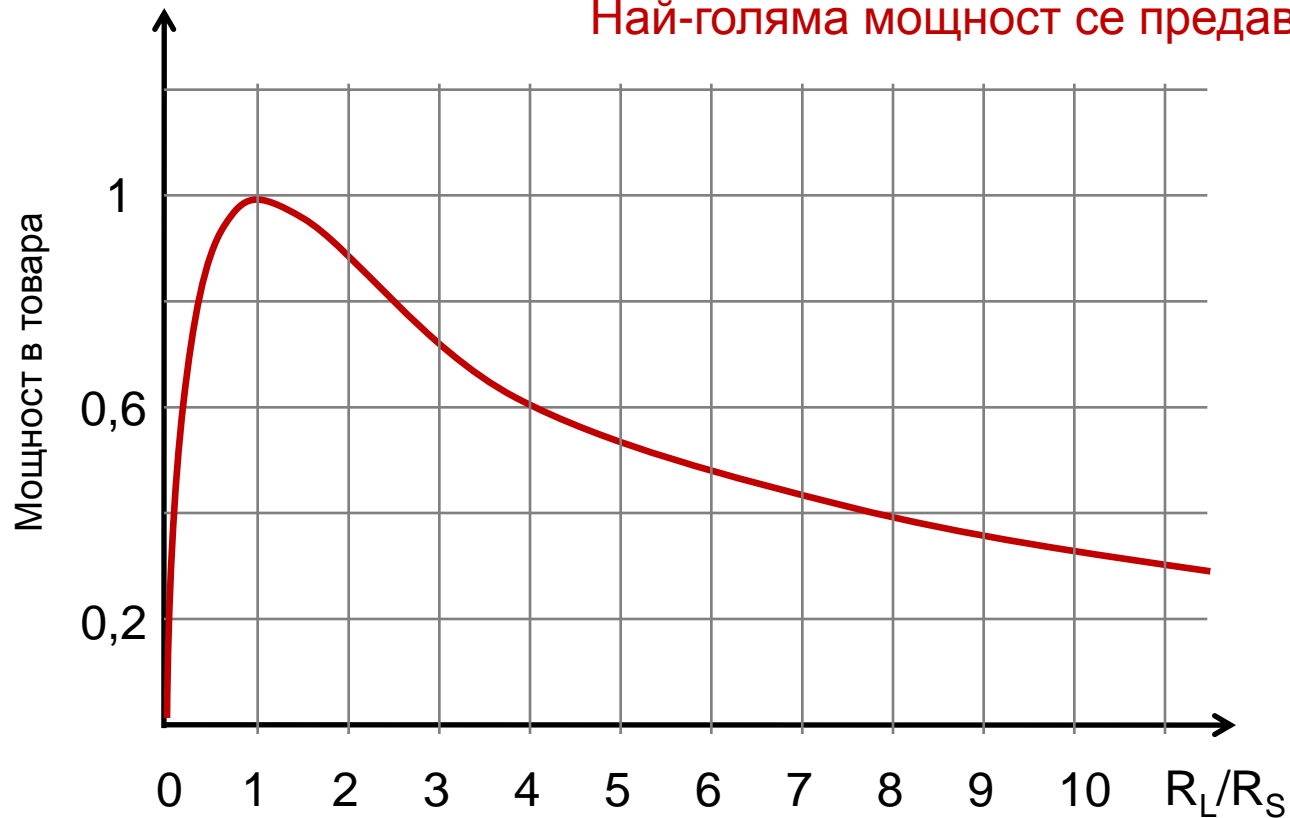
- Дължината на вълната е много по-малка от дължината на проводника
- За пренасянето на енергията е необходима предавателна линия
- Съгласуването с характеристичното съпротивление Z_0 е много важно за да няма зауби
- Стойността на тока и напрежението зависи от позицията в проводника

Анализатори на вериги

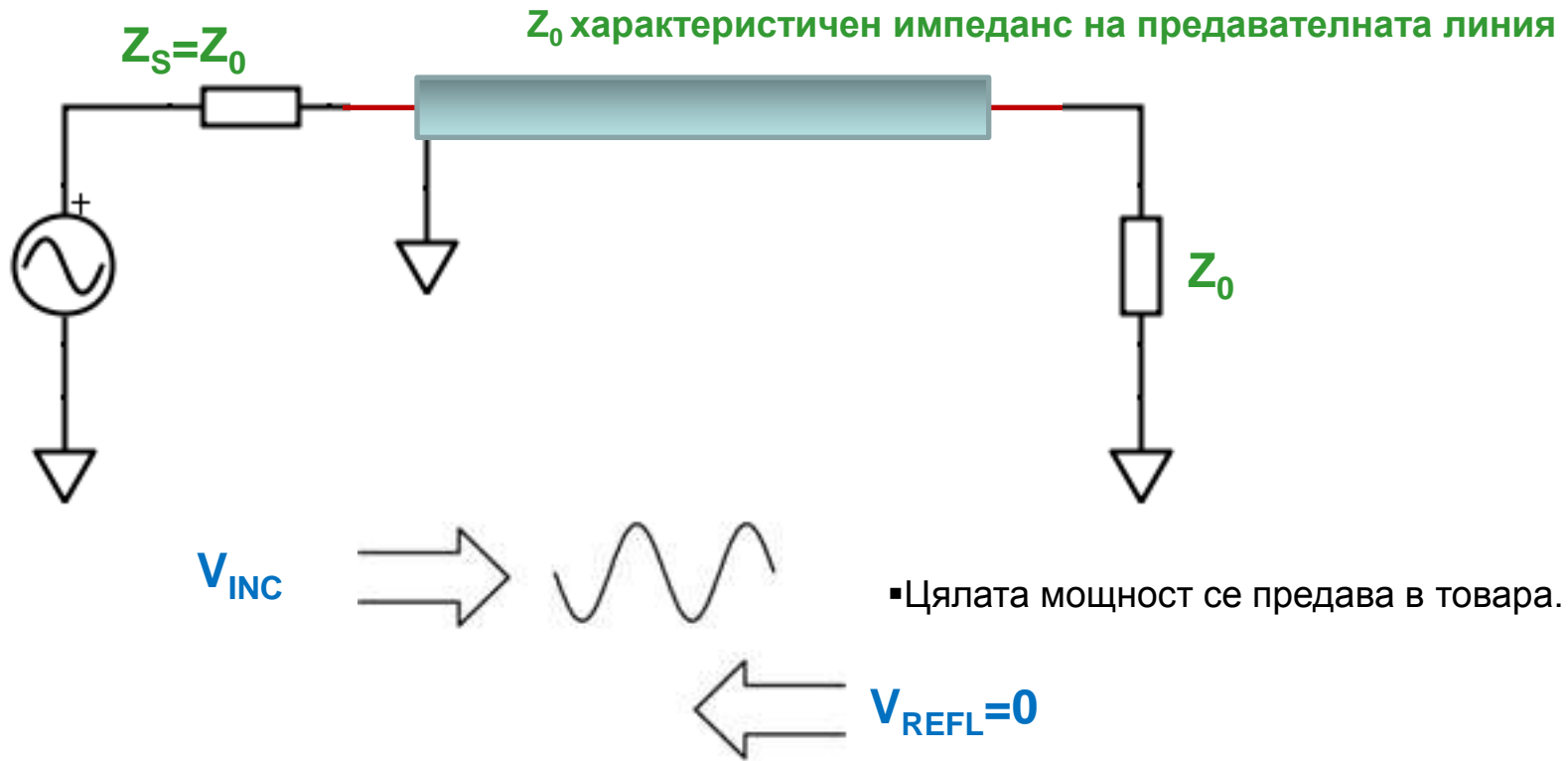
- Z_0 определя връзката между тока и напрежението
- Z_0 зависи от физическите размери и коефициента на диелектрична проникваемост
- Най често е 50Ω (75Ω)

Най-голяма мощност се предава, когато $R_L = R_S$

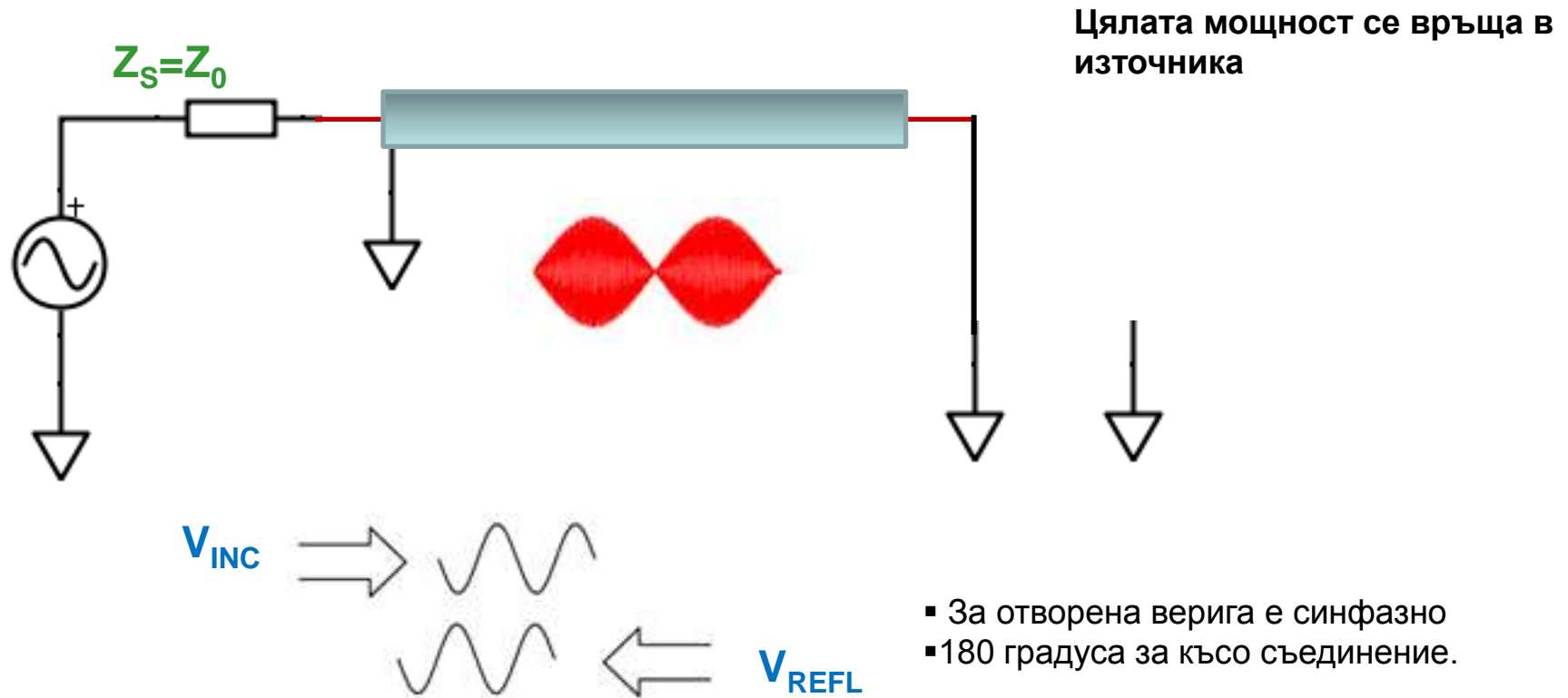
Анализатори на вериги

Предавателна линия натоварена със Z_0

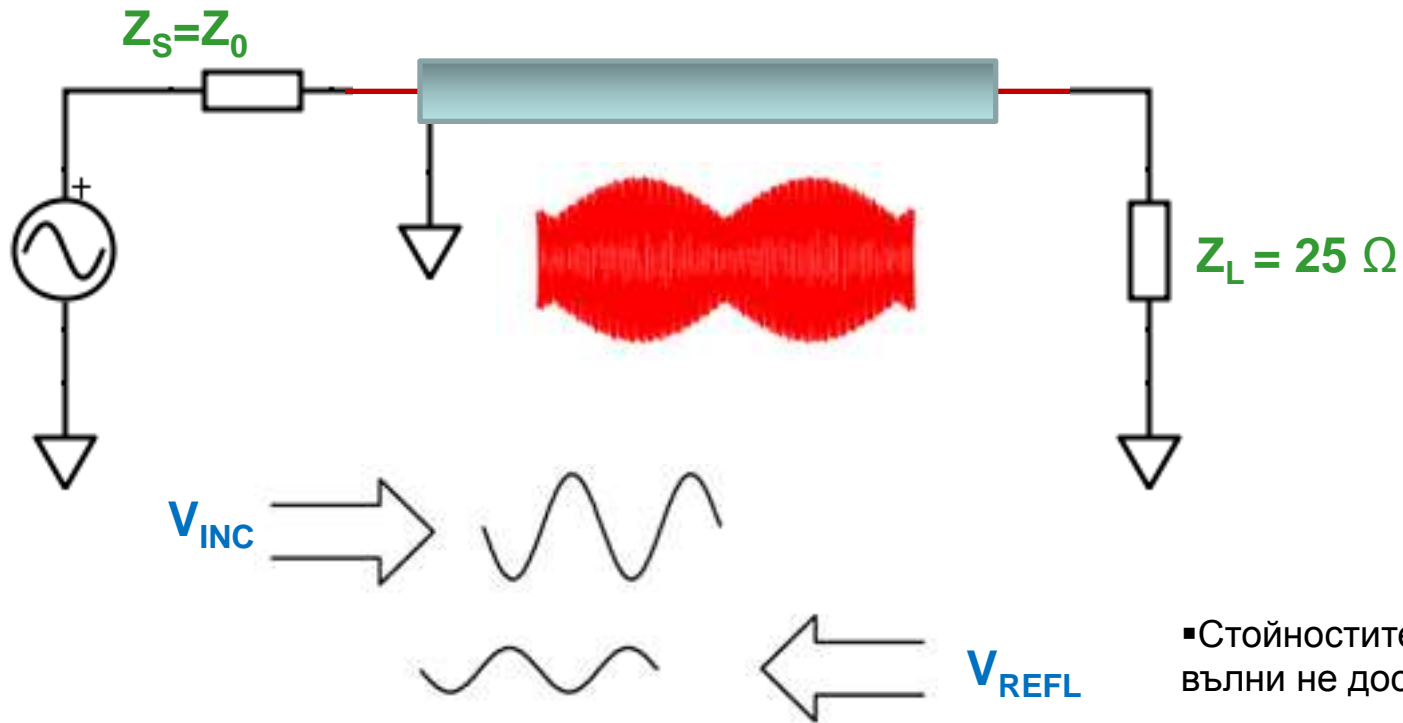
Анализатори на вериги

Предавателна линия при късо съединение и отворена верига

Анализатори на вериги

Предавателна линия натоварена със $Z_L = 25 \Omega$

▪ Стойностите на стоящите вълни не достигат до нула.

Анализатори на вериги

Параметри за окачествяване на неизвестно устройство H, Y и Z параметри

- Линеен модел на устройството
- Изследват се токовете и напреженията като функции на честотата и товара
- От измерените данни се изчисляват параметрите
- Моделира поведението на устройството при различни източници и товари

H - параметри

$$V_1 = h_{11}I_1 + h_{12}V_2$$

$$I_2 = h_{21}I_1 + h_{22}V_2$$

Y - параметри

$$I_1 = y_{11}V_1 + y_{12}V_2$$

$$I_2 = y_{21}V_1 + y_{22}V_2$$

Z- параметри

$$V_1 = z_{11}I_1 + z_{12}I_2$$

$$V_2 = z_{21}I_1 + z_{22}I_2$$

$$h_{11} = \left. \frac{V_1}{I_1} \right|_{V_2=0}$$

късо съединение

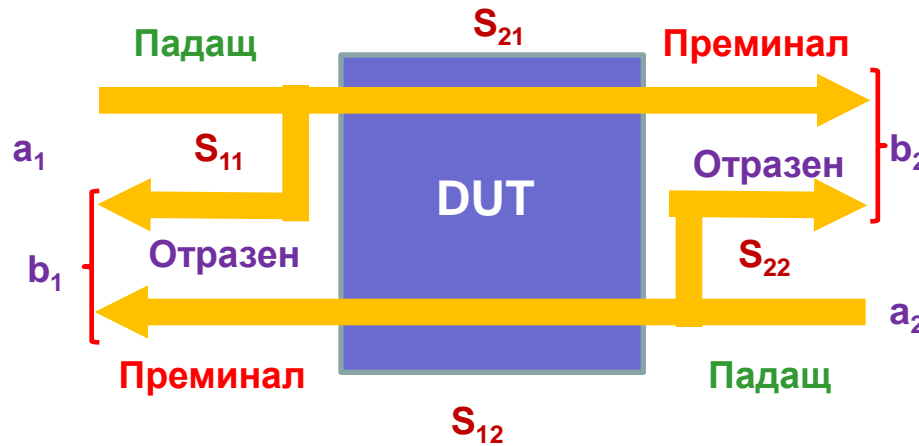
$$h_{12} = \left. \frac{V_1}{V_2} \right|_{I_1=0}$$

отворена верига

Анализатори на вериги

S - параметри

- Относително лесни за определяне при високи честоти
- Не е необходимо късо съединение и отворена верига, които могат да предизвикат възбуждане на изследваното устройство
- От измерените S – параметри могат да се изчислят H, Y и Z параметрите

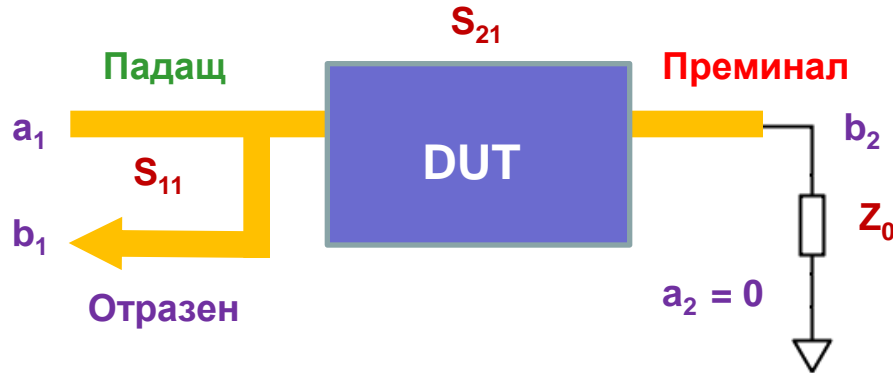
S- параметри

$$b_1 = S_{11}a_1 + S_{12}a_2$$

$$b_2 = S_{21}a_1 + S_{22}a_2$$

Анализатори на вериги

Измерване на S - параметри

$$S_{11} = \frac{\text{Отразен}}{\text{Падащ}} = \frac{b_1}{a_1} \Big|_{a_2=0}$$

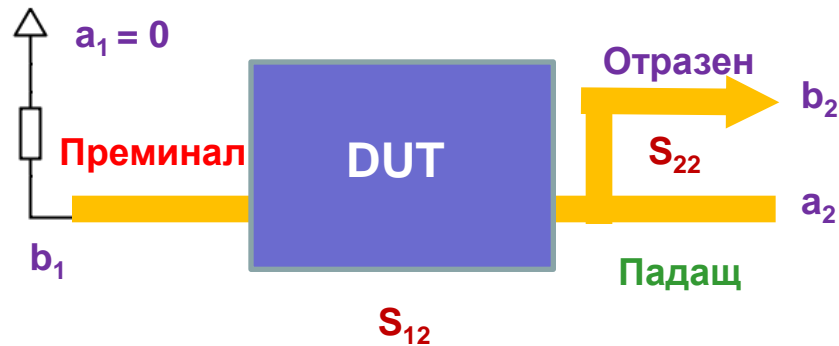
$$S_{21} = \frac{\text{Преминал}}{\text{Падащ}} = \frac{b_2}{a_1} \Big|_{a_2=0}$$

Права посока

$$S_{22} = \frac{\text{Отразен}}{\text{Падащ}} = \frac{b_2}{a_2} \Big|_{a_1=0}$$

$$S_{12} = \frac{\text{Преминал}}{\text{Падащ}} = \frac{b_1}{a_2} \Big|_{a_1=0}$$

Обратна посока

Анализатори на вериги

S - параметри

- S_{11} Коефициент на отражение в права посока (входно съгласуване)
- S_{22} Коефициент на отражение в обратна посока (изходно съгласуване)
- S_{21} Коефициент на предаване в права посока (усилване или затихване)
- S_{12} Коефициент на предаване в обратна посока (изолация)

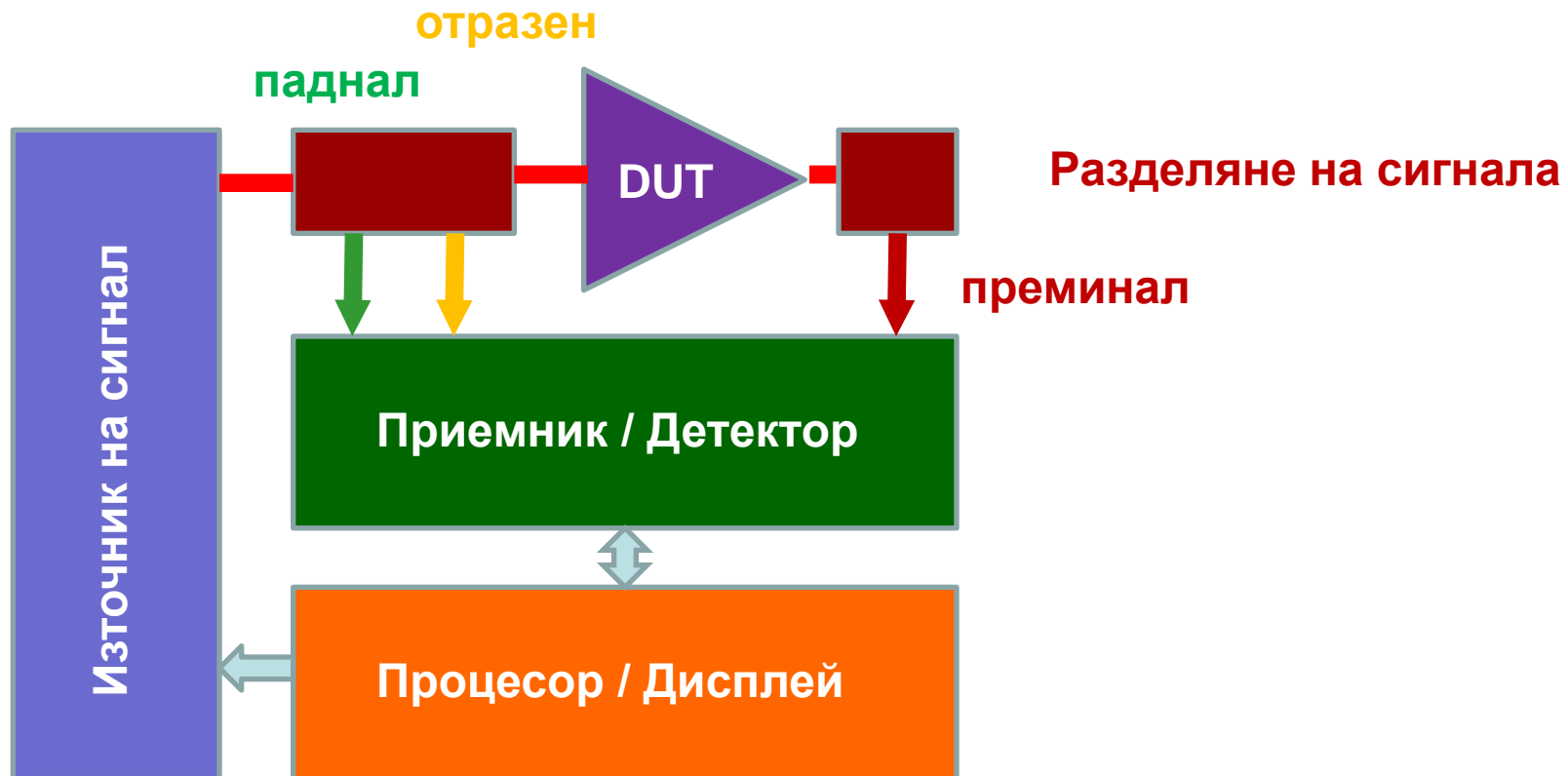
- S параметрите са комплексни величини
- Често се представят в логаритмичен вид

$$S(dB) = 20 \log_{10} |S|$$

Анализатори на вериги

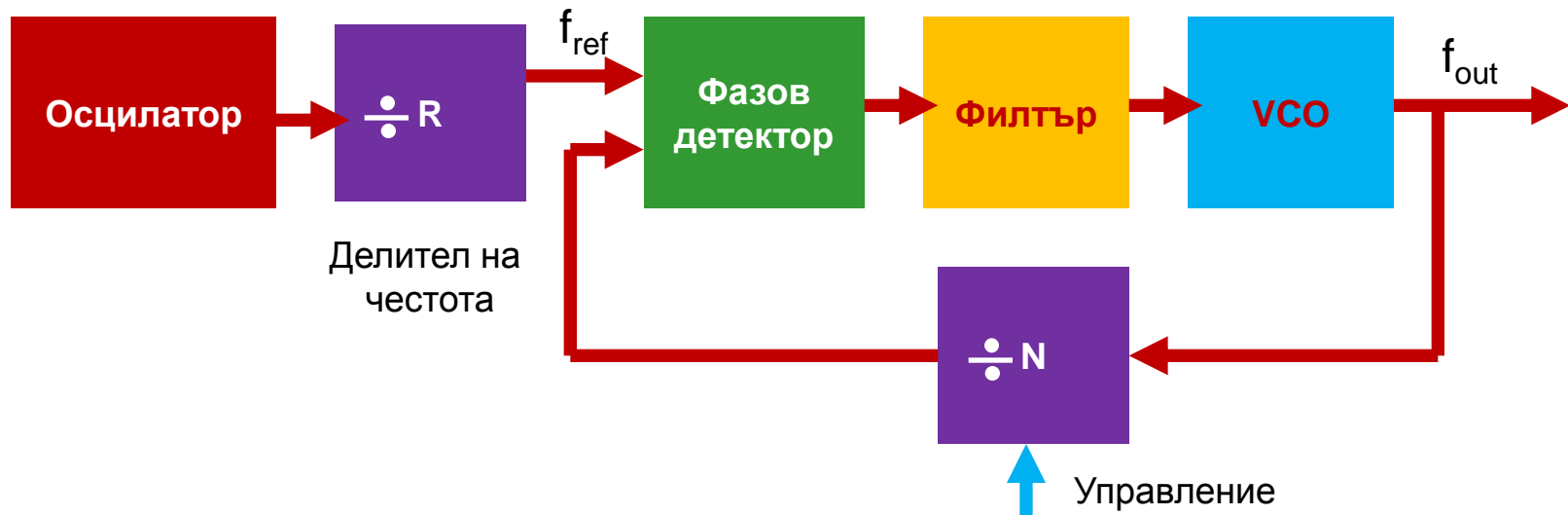
Блокова схема на анализатор на вериги

Анализатори на вериги

Източник на сигнал (Source)

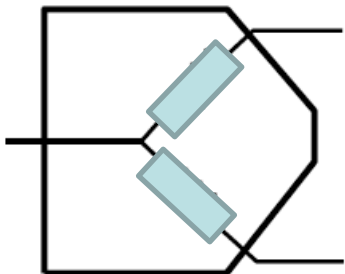
- Осигурява стимул за системата
- Развивка по мощност или по честота
- Вграден синтезатор на честота

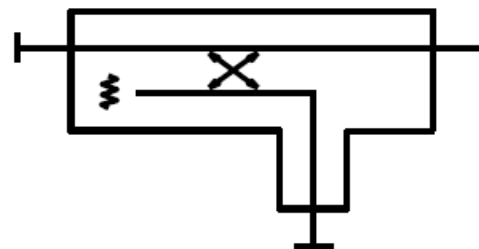
Анализатори на вериги

Разделяне на сигнала

- Измерва падналия сигнал за еталон
- Разделя падналия и отразения сигнал

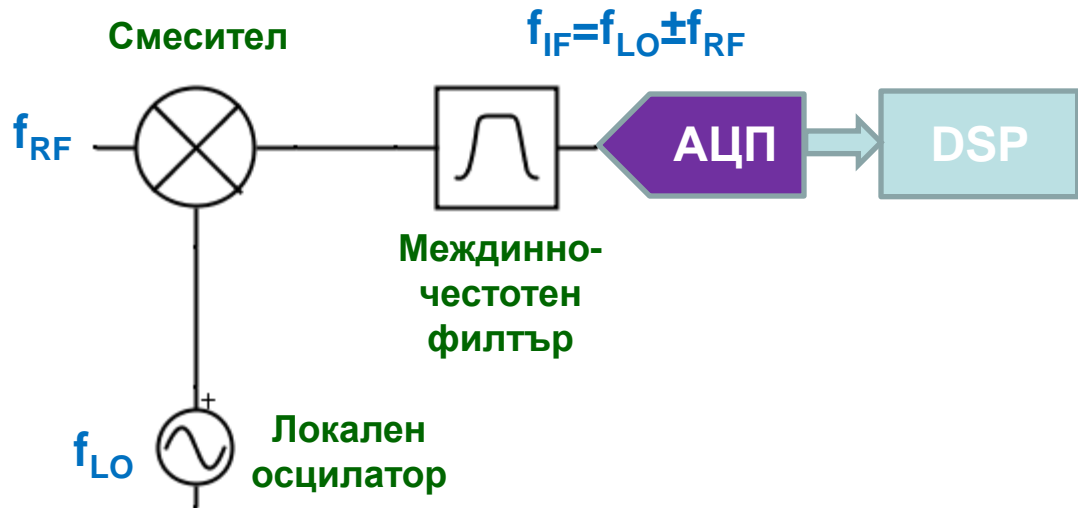
**Делител на мощност
(Power Splitter)**

**Насочен разклонител
(Directional Coupler)**

Анализатори на вериги

Приемник / Детектор

Настройваем приемник (Tuned Receiver)

- Измерва амплитуда и фаза
- Добра чувствителност
- Динамичният обхват се подобрява за сметка на увеличаване на мощността, стесняване на честотния обхват на междинно-честотния филтър или усредняване.

Анализатори на вериги

Процесор / Дисплей

- Блок, в който резултатите се подготвят за визуализация и анализ
- Управлява всички останали блокове
- Преобразува резултатите в различни мащаби (честотна област, полярни координати, диаграми на Смит и др.
- Осигурява връзка с компютър
- Оптично развързан от измервателните блокове.

Анализатори на вериги

ROHDE&SCHWARZ ZVB 4

- Честотен обхват 300 kHz – 4 GHz
- Многовходови измервания
- Измерва S параметри
- Отделен източник за всеки вход
- Позволява набор от калибровъчни процедури
- Динамичен обхват >123 dB
- Честотен обхват на IF 1 Hz до 500 kHz
- Развивка по мощност до 50 dB
- До 20 001 измерени точки за развивка.

Анализатори на вериги

N5245A PNA-X Agilent

- Честотен обхват 10 MHz – 50 GHz
- Четири входа (два канала)
- Измерва S параметри
- Отделен източник за всеки канал
- Позволява набор от калибровъчни процедури
- Динамичен обхват >126 dB
- Честотен обхват на IF 5 MHz
- Развивка по мощност до 41 dB
- До 32 001 измерени точки за развивка